

ΛΟΓΟΣ

Σ

THE ART OF SCIENTIFIC MIND

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

EDUCATION AND SCIENCE OF TODAY: INTERSECTORAL ISSUES AND DEVELOPMENT OF SCIENCES

DECEMBER 9, 2022 • CAMBRIDGE, GBR

EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM

ΛΟΓΟΣ

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**«EDUCATION AND SCIENCE OF
TODAY: INTERSECTORAL ISSUES
AND DEVELOPMENT OF SCIENCES»**

DECEMBER 9, 2022 • CAMBRIDGE, UK

Cambridge, United Kingdom
«P.C. Publishing House»
2022

Vinnytsia, Ukraine
«Yevropeiska naukova platforma»
2022

E
S
P

Chairman of the Organizing Committee: Holdenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

The conference is included in the catalog of International Scientific Conferences; approved by ResearchBib and UKRISTEI (Certificate № 373 dated August 26th, 2022); certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 22419 dated November 14th, 2022).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

Bibliographic descriptions of the conference proceedings are indexed by CrossRef, ORCID, Google Scholar, ResearchGate, OpenAIRE and OUCI.

E 25

Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference, Cambridge, December 9, 2022. Cambridge-Vinnytsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2022.

ISBN 978-617-8126-03-2
ISBN 978-1-8380555-5-4 (PDF)

«European Scientific Platform», Ukraine
«P.C. Publishing House», United Kingdom

DOI 10.36074/logos-09.12.2022

Papers of participants of the IV International Scientific and Practical Conference «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences», held in Cambridge, December 9, 2022, are presented in the collection of scientific papers.

UDC 001 (08)

ISBN 978-617-8126-03-2
ISBN 978-1-8380555-5-4 (PDF)

© Participants of the conference, 2022
© European Scientific Platform, 2022
© P.C. Publishing House, 2022
© Cambridge Data Science LTD, 2022

THE ROLE AND PLACE OF EDUCATION IN IMPROVING THE QUALITY OF LIFE Sokolova E., Sorokina S.	158
THE USE OF MODERN INTERNET EDUCATIONAL RESOURCES IN TEACHING ENGLISH AT NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES Нукчоретс С.	162
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ Літвін Ю.О.	167
ВПЛИВ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА БЕЗПЕКУ ПРАЦІ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНИ Грядуща В.В.	170
ЗАЛУЧЕННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ПІДГОТОВКИ ІТ-ФАХІВЦЯ Шліхта Г.О.	173
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ Отравенко О.В.	176
ЗМІНИ ПЕДАГОГІЧНИХ СТРАТЕГІЙ ПРИ ЕЛЕКТРОННОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ В УКРАЇНІ Білан О.А., Новикова Л.Г., Марченко-Толста К.С.	180
ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ Богданов О.О.	184
КОЛЕКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Літіченко О.Д., Нурадїнова К.А.	187
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ Шмиголь І.В., Демиденко М.А.	191
РЕФЛЕКСІЯ ЯК СТРУКТУРНА ОДИНИЦЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ Пісковенко А.О., Бондаренко О.С.	194
СТАН ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ГРУПАХ РАННЬОГО ВІКУ ЗДО Шинкар Т.Ю., Співакова А.М.	200
СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ ЯК НАПРЯМОК РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН Некрасевич Т.В.	204

DOI 10.36074/logos-09.12.2022.51

КОЛЕКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ORCID ID: 0000-0002-7004-3837

Літіченко Олена Дмитрівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Нурадїнова Кулсум Абдїївна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми
«Дошкільна освіта» Факультету педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

УКРАЇНА

Анотація. У публікації представлено результати теоретичного вивчення особливостей колективної діяльності дітей дошкільного віку у закладі дошкільної освіти. Опрацьовано наукові доробки учених, вивчено нормативну базу, освітні програми, проаналізовано сучасне термінологічне поле понять досліджуваної проблеми. З'ясовано, колективна взаємодія має важливе значення для формування соціальних навичок, розвитку базових якостей особистості.

Постановка проблеми. Українська система дошкільної освіти змінюється, удосконалюється і модернізується відповідно до запитів суспільства та євроінтеграційної політики. Відкритий науковий простір сприяє обміну досвідом науковими здобутками, а отже актуальним є питання якості змін у системі освіти України.

Варто зазначити, що у сучасних умовах удосконалення системи дошкільної освіти змінюються акценти у нормативній базі, поглядах науковців і практиків на зміст, організацію і здійснення дошкільної освіти і її складових компонентів. Зокрема змінюються термінологічне поле усталених понять, що використовувалися кілька останніх десятиріч. Це пов'язане зі реалізацією індивідуального і діяльнісного підходу, дитиноцентризмом у сучасній системі освіти України. Значна кількість наукових положень потребує переосмислення під призму сучасних освітніх позицій. Це торкається і питань трудового виховання дітей дошкільного віку, зокрема колективної діяльності у закладі дошкільної освіти.

Останні дисертаційні дослідження, що висвітлювали особливості трудового виховання дітей дошкільного віку опубліковані на початку 90-х років минулого століття (Беленька Г. (1994), Машовець М. (1994)). Ретроспективний аналіз здійснений у дослідженнях Є. Антипіна, Т. Єськової, О. Літіченко, В. Лозової, М. Мельнечук. Окремі сучасні аспекти трудового виховання висвітлені у працях М. Машовець, Л. Пісоцької, Х. Шапаренко. Питання колективної праці у сучасній науковій літературі висвітлюється, переважно, з точки зору командної взаємодії, розвитку лідерських та соціальних навичок (Безсонова О., Гавриш Н., Рейпольська О., Пономаренко Т.). Науковці на сучасному етапі розвитку дошкільної педагогіки і психології значну вагу

приділяють формуванню базових якостей особистості, таких як самостійність, відповідальність, міжособистісне партнерство, зокрема та у процесі колективної діяльності (Беленька Г., Григор'єва Н., Фасолько Т., Федорова М.). З'являються нові погляди на важливі для дітей трудові навички, зокрема Смолянко Ю., Ігнатенко О. розглянули soft skills (м'які навички) командної праці дітей старшого дошкільного віку [7].

Колективна діяльність як форма трудового виховання дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти реалізується у господарсько-побутовій, праці в природі, художньо-продуктивній. Організація художньо-продуктивної діяльності у закладі дошкільної освіти висвітлюється у працях І. Білої, Т. Єськової, С. Матвієнко, О. Половіної.

У «Соціології праці» визначено, що «праця – це свідомо, універсальна і організована людська діяльність, зміст і характер якої визначається ступенем розвитку засобів праці та особливостями суспільних відносин, в межах яких вона здійснюється, людина самостверджується в ній як генетична істота, створюючи матеріальні і духовні цінності, які задовольняють її потреби» [4, с.145]. Елементи трудової діяльності з'являються уже в дошкільному дитинстві та пов'язані з ігровою діяльністю. Праця у дошкільному дитинстві має свої особливості: має виключно виховний характер, створює не матеріальні цінності, що, безперечно, важливі для дітей, але не мають культурної цінності для суспільства; тісно пов'язана з грою; інтегрується у різноманітні види діяльності [5].

Колективна праця – визначається у різновид діяльності, що передбачає досягнення спільного результату шляхом виконання послідовних трудових дій над певним об'єктом, який переходить від одного учасника трудового процесу до іншого [6].

Колективна праця дітей старшого дошкільного віку визначається у Дуткевич Т. як активність, що призводить до необхідності обговорювати план своєї спільної діяльності, розподіляти ділянки роботи та узгоджувати їх між собою, визначати відповідальних за отриманий результат. Науково доведено, що у колективній діяльності формуються навички співпраці, взаємодопомоги, взаєморозуміння, вчена доводить, що це важливий напрям підготовки дошкільника до «дорослої» трудової діяльності [4].

Колективна діяльність дітей дошкільного віку у закладі дошкільної освіти поділяється на види: праця поруч, загальна і спільна, і залежить від вікового етапу розвитку дитини.

Для дітей старшого дошкільного віку доступною є спільна праця, тобто колективна діяльність, що передбачає досягнення спільного результату шляхом виконання послідовних трудових дій над певним об'єктом, який переходить від одного учасника трудового процесу до іншого [2]. Відповідно до програмових вимог колективна діяльність у ЗДО виявляється у різноманітних активностях: ігровій, мистецькій, трудовій. Форми спільної діяльності дітей старшого дошкільного віку можуть бути різноманітними: спільно-індивідуальна, спільно-послідовна, спільно-взаємодіюча. Найвищим рівнем колективної праці є спільно-взаємодіюча, що передбачає самостійність, ініціативність, міжособистісне партнерство у спільній діяльності, творчість, уміння спілкуватися і співпрацювати, планувати і досягати поставлених цілей.

У Базовому компоненті дошкільної освіти колективна взаємодія розглядається як складова показника соціальної компетентності, а саме: уміння планувати сумісні дії в колективі, узгоджувати дії, регулювати та оцінювати результат взаємодії [1]

Отже, колективну взаємодію дітей дошкільного віку визначаємо як спеціально організовану (дорослий разом з дітьми) або самостійну дитячу діяльність, що характеризується спільним задумом, розподілом обов'язків, здійсненням і досягненням певного результату.

У традиційній літературі з дошкільної педагогіки знаходимо поняття колективна художня праця. За визначенням Н. Голоти, художня праця є творчою діяльністю дітей із різними матеріалами, у процесі якої виготовляють корисні та естетично оформлені предмети побуту, гри, заняття і відпочинку [3].

В обіг сучасної термінології у зв'язку з оновленням Державного стандарту дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти, 2021) додається поняття художньо-продуктивна діяльність. Вона розглядається як складова мистецько-творчої компетентності, що визначається як здатність практично реалізовувати свій художній потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності, застосовувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності [1].

Художня діяльність має особливе значення в розвитку дітей дошкільного віку, оскільки є найпопулярнішою серед дітей, її можна комбінувати з будь-яким іншим видом діяльності, що є позитивним для організації освітньої взаємодії у закладі дошкільної освіти.

Художньо-продуктивна діяльність – це форма відображення дітьми дошкільного віку навколишнього світу у графічній, пластичній, конструктивній формі. що сприяє формуванню здібностей і творчому відтворенню враження від навколишньої дійсності в графічній і пластичній формі. Художня праця один з найулюбленіших дитячих видів діяльності, вона включає малювання, конструювання з паперу, тканин, пластичних сумішей, природного і залишкового матеріалу.

Важливим показником якості дошкільної освіти є взаємодія суб'єктів освітнього процесу. Найбільш яскраво ця проблема виявляється у зустрічній активності, що реалізується через дві взаємопов'язаних між собою форми: спілкування і спільну діяльність.

У дошкільній освіті означені форми активності існують у нерозривній єдності, оскільки і спілкування, і спільна діяльність переживають своє становлення. Також ці форми взаємодії мають відношення до процесів розвитку і формування особистості дитини.

Спілкування як форма взаємодії між дітьми розглядається як основний чинник освітнього процесу, оскільки саме через взаємодію передається інформації, реалізується зміст освітнього матеріалу. Воно відіграє важливу роль у порозуміння та налагодженні колективної діяльності, що своєю чергою має важливе значення для розвитку соціальних навичок і лідерських якостей.

Розвиток колективних взаємин дітей в дошкільному віці опосередкований віковими особливостями розвитку, а також особливостями розвитку спілкування і діяльності дошкільника. Тому взаємодія як одна із цінностей культури закладає основи життєво важливим способам поведінки й діяльності людини, забезпечує особливості її самореалізації. Засвоєння досвіду взаємодії з однолітками в дошкільному дитинстві підвищує ефективність сумісної колективної діяльності, сприяє формуванню соціальної компетентності особистості дошкільника [4].

Вивчення наукових джерел дозволяє зазначити, що старші дошкільники дуже активно цікавляться співпрацею, можливістю колективного вирішення завдань. Діти намагаються погоджуватися один з одним для досягнення поставленої мети. Педагог повинен надавати допомогу дітям в опануванні

конкретних методів і прийомів досягнення взаєморозуміння, що полягає у вмінні брати до уваги інтереси інших. Дошкільний вік є сприятливим періодом для освоєння різноманітних форм взаємодії дитини з однолітками, що забезпечує можливість досягнення позитивних результатів в розвитку особистості в умовах спільної діяльності.

Отже, колективна діяльність в ЗДО – ефективний засіб вирішення багатьох освітніх завдань, яка дає можливість формувати вміння і навички працювати разом, будувати спілкування, розвиває звичку до взаємодопомоги, створює підґрунтя для прояву і формування суспільно цінних мотивів.

Список використаних джерел:

- [1] Базовий компонент дошкільної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення 21.10.2022)
- [2] Годунок, Я. В., & Горобаха, Н. М. (2018). Формування дружніх стосунків дошкільників у колективній праці. *Актуальні проблеми дошкільної та корекційної освіти*, 2018 (1), 38-39.
- [3] Голота Н. М. (2000) Формування художніх і конструктивних умінь у майбутніх вихователів дошкільних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Київ
- [4] Дуткевич Т. В. (2012) *Дитяча психологія*. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури.
- [5] Машовець, М. А. (2018). Трудове виховання дітей дошкільного віку:: пошук нових ідей. *Інноватика у вихованні*, 2(7), 147-153.
- [6] Поніманська, Т. І. (2006). *Дошкільна педагогіка*.
- [7] Смоляноко, Ю., Ігнатенко, А. (2021). Розвиток soft skills у дітей старшого дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 15–21. doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.6.3>
- [8] Терещенко В.К., Ткачук В.А., Лисенко В.І. (2006) *Соціологія праці*. Підручник. К.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ΛΟΓΟΣ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

З МАТЕРІАЛАМИ IV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«**EDUCATION AND SCIENCE OF
TODAY: INTERSECTORAL ISSUES
AND DEVELOPMENT OF SCIENCES**»
9 грудня 2022 • Кембридж, Великобританія

Англійською, Українською та іншою мовами

*Всі матеріали пройшли оглядове рецензування
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори*

Опубліковано (PDF) 09.12.2022. Підписано до друку 12.12.2022.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Цифровий друк. Формат 60×84/16.
Умовно-друк. арк. 16,97. Замовлення № 366.
Тираж: 100 екземплярів. Віддруковано з готового оригінал-макету.

Видавець та організаційний комітет конференції:

21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81

ГО «Європейська наукова платформа»

Телефони: +38 098 1948380; +38 098 1526044

E-mail: info@ukrlogos.in.ua | URL: www.ukrlogos.in.ua

Співорганізатор конференції:

CB2 9FN; England, Cambridge, Clay Farm Center Hobson Avenue, Flat 13
Cambridge Data Science LTD

Publisher [PDF]: P.C. Publishing House
EC3V 0BG, United Kingdom, London, 20 Gracechurch Street.

Виготовлювач [друковані копії]: ГО «Європейська наукова платформа».
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81. E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.

Голова оргкомітету: Голденблат М.А.

Верстка: Білоус Т.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Конференцію включено до Каталогу міжнародних наукових конференцій *ResearchBib*, зареєстровано в базі *УкрІНТЕІ* (Посвідчення № 373 від 26/08/2022); та сертифіковано *Euro Science Certification Group* (Сертифікат № 22419 від 14/11/2022).

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії *Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0)*.

Всі роботи збірника відображені та/або індексуються в *CrossRef*, *ORCID*, *Google Scholar*, *ResearchGate*, *OUCI* і *OpenAIRE*.

Е 25

Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: збірник наукових праць «ΛΟΓΟΣ» з матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кембридж, 9 грудня 2022 р. – Вінниця-Кембридж: Європейська наукова платформа, P.C. Publishing House, 2022. 292 с.

ISBN 978-617-8126-03-2

ISBN 978-1-8380555-5-4 (PDF)

DOI 10.36074/logos-09.12.2022

«Європейська наукова платформа», Україна

«P.C. Publishing House», United Kingdom

В збірнику викладено статті та тези учасників IV міжнародної науково-практичної конференції «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences», що відбулась 9 грудня 2022 року в м. Кембридж, Великобританія.

УДК 001 (08)

ISBN 978-617-8126-03-2

ISBN 978-1-8380555-5-4 (PDF)

© Учасники конференції, 2022

© ГО «Європейська наукова платформа», 2022

© P.C. Publishing House, 2022

© Cambridge Data Science LTD, 2022

SCIENTIFIC PUBLICATION

ΛΟΓΟΣ

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**«EDUCATION AND SCIENCE OF
TODAY: INTERSECTORAL ISSUES
AND DEVELOPMENT OF SCIENCES»**

December 9, 2022 • Cambridge, UK

English, Ukrainian and other

All papers have been reviewed

*Organizing committee may not agree with the authors' point of view
Authors are responsible for the correctness of the papers' text*

Published (PDF): 09.12.2022. Signed for printing: 12.12.2022.
Format 60×84/16. Offset Paper. The headset is Arial. Digital printing.
Conventionally printed sheets 16,97.

Circulation: 100 copies. Printed from the finished original layout.

Contact details of the organizing committee:

NGO European Scientific Platform
21037, Ukraine, Vinnytsia, Zochykh str. 18, office 81
Tel.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua | URL: www.ukrlogos.in.ua

Co-organizer of the conference:

CB2 9FN; England, Cambridge, Clay Farm Center Hobson Avenue, Flat 13
Cambridge Data Science LTD

Publisher [PDF]: P.C. Publishing House
EC3V 0BG, United Kingdom, London, 20 Gracechurch Street.

Publisher [printed copies]: NGO European Scientific Platform
21037, Ukraine, Vinnytsia, Zochykh str. 18, office 81. E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 7172 of 21.10.2020.